

SCHÄFFER ANETT

**IDENTITÁS ÉS ÉSZAKNYUGAT-LONDON:
AZ IDENTITÁS ALAKULÁSA ZADIE SMITH NW CÍMŰ
REGÉNYÉBEN¹**

Bevezetés

Zadie Smith a kortárs brit irodalom egyik legkiemelkedőbb alakja. Már 2000-ben megjelent első regénye, a *Fehér fogak* több díjat elnyert (pl. James Tait Black Memorial Prize, Whitbread Book Award), hamar népszerű lett a kritikusok és az olvasók között is. Smith regényei az etnikum, a rasszizmus, az előítéletek, a posztkolonializmus, a társadalmi osztályok és az identitás alakulásának kérdéseit helyezik a középpontba. Negyedik, NW című regénye 2012-ben jelent meg angolul. A regény magyarul csupán öt évvel később, 2017-ben látott napvilágot Pék Zoltán fordításában az Európa Kiadónál.² Az NW népszerűségét bizonyítja, hogy 2016-ban mutatták be a BBC által elkészített filmváltozatát.

Az NW címét Északnyugat-London postai kódjáról kapta, ezen a helyen, pontosabban Willesdenben játszódik a regény nagy része, és a főszereplők is innen származnak. Bár négy főszereplője van a regénynek, a mű középpontjában egyértelműen Leah Hanwell és Keisha Blake, későbbi nevén Natalie De Angelis barátsága áll. Leah és Keisha négyéves koruk óta barátnők, barátságukat egy „esemény”³ alapozza meg: mikor Leah kisgyermekként majdnem megfullad a strandon, Keisha húzza ki

---

¹ A tanulmányt lektorálta: Dr. Farkas Zsolt, egyetemi adjunktus (Miskolci Egyetem).

² Tanulmányomban nagyrészt ebből a kiadásból idézek, de néhány helyen a vizsgálat szempontjából kiemelten fontos kifejezések esetében kissé módosítottam a fordítás szövegét, ezeket a változtatásokat mindig külön jelölöm, és ezekben az esetekben az angol kiadás szöveghelyét is közlöm lábjegyzetben.

³ Zadie SMITH, *NW*, ford. PÉK Zoltán (Budapest: Európa Kiadó, 2017), 189. A továbbiakban: SMITH, *NW*, ford. PÉK.

a vízből. A lányok látszólag nagyon különbözőek, ám összeköti őket barátságuk és lakóhelyük. Leah fehér bőrű, vörös hajú, ír származású, az egyetemen filozófiát tanul, utána egy rosszul fizető állásban dolgozik szociális területen, egy francia–algériai származású, színes bőrű fodrász felesége lesz, és felnőttként is közel lakik gyermekkori otthonához. Natalie színes bőrű nő, aki keményen dolgozik azért, hogy ügyvéd lehessen, egy gazdag férfihoz megy feleségül, két gyereke születik, és felnőttként London gazdagabb részére költözik. A további főszereplők: Felix Cooper, egy színes bőrű férfi, aki korábbi zűrös, droggal, alkohollal és kétes ügyekkel teli életét próbálja hátrahagyni barátnője, Grace segítségével és Nathan Bogle, aki gyerekként Keisha és Leah osztálytársa volt, most azonban lányokat futtat, és egyéb illegális üzletekbe keveredik. A négy rendkívül különböző főszereplő életét Északnyugat-London köti össze, a városrész maga válik a cselekmény központjává, a regény talán nem is négy ember életét, hanem inkább Északnyugat-Londont meséli el. Györke Ágnes a regényről írott kritikájában így ír erről: „Vagyis a város története lényegében emberi kapcsolatok genealógiája, azoknak az emlékeknek, kimondott vagy elhallgatott érzéseknek a tárháza, amelyek »tanúja« az egyébként közönyös nagyvárosi tér.”⁴

Tanulmányomban azt járom körül, hogy miként kapcsolódik össze a város és a személyes identitás a regényben, hogyan határozza meg a kerület, Északnyugat-London a két kiemelt főszereplő, Leah Hanwell és Keisha Blake, későbbi nevén Natalie De Angelis identitását, és miként kerül kölcsönhatásba más identitásalakító tényezőkkel, illetve azt, hogy erre miként reflektál a regény narrációja. A regény fő fókusza a címében is szereplő városrész, annak hatása a lakóira, illetve az, hogy miként határozza meg a lakókörnyezet a lehetséges identitásokat.

Narratív forma – identitás

Az NW öt részében más-más narratív forma uralkodik, nem csupán a narrátori fókuszt és a középpontban lévő főszereplő váltakozik, hanem a narráció egésze. Bár nem mindegyik főszereplő válik narrátorrá, minden részben más narrátori hang szól hozzánk, és más a szöveg tagolása is.

⁴ GYÖRKE Ágnes, „Északnyugat-londoni blues: Zadie Smith: *NW*”, *Élet és Irodalom* 62, 37. sz. (2018): 21.

Ricoeur szerint az önelbeszélés „önmagunk elbeszélés általi újjáalakítása”,⁵ s bár egyértelmű önelbeszélés nincs a regényben, az *NW*-ben a főszereplőkkel együtt változó narratív formák tükrözik a szereplők identitását.

Az *NW* első részében, mely a *látogatás* címet viseli, Leah története tudatfolyam-technika segítségével bontakozik ki, így megfigyelhetjük, hogyan működik a nő tudata, és miként változik az identitása. A fejezetek hosszúsága az elbeszélt történetekhez igazodik, nagyjából lineáris a történetvezetés, de a tudatfolyam-technika sajátossága miatt a jelen és a múlt hasonló, egymással kapcsolatos eseményei összekeverednek. Az egyes szám harmadik személyű narrátor prózai elbeszélését egyszer egy fa alakba rendezett vers töri meg, máskor egy útvonalleírás vagy egy szavakból alkotott száj képe, amelyben a fogak és a nyelv helyét a testrészeket vagy épp azok hiányát jelző szavak töltik ki. Ebben a részben kiderül, hogy Leah idegennek érzi a mások róla kialakított képét, és önmagát próbálja meghatározni. A rádióban hall egy mondatot, amely megtetszik neki: „én vagyok a kizárólagos szerzője az engem definiáló szótárnak”,⁶ azonban nem tudja leírni a keze ügyében lévő magazin fényes papírjára, és több próbálkozás után „hagyja elgurulni a ceruzát”,⁷ ami úgy olvasható, mint a kijelentés igazságtartalmának megkérdőjeleződése, vagy mint sikertelen próbálkozás, hogy definiálja önmagát. A regényben egyértelművé válik, hogy Leah nem az egyetlen szerzője az őt definiáló szótárnak, identitását nem egyedül ő alakítja, többek között környezete és származása is hatással van rá. A „kizárólagos szerző” kifejezés később is megjelenik,⁸ így önmagunk meghatározásának lehetetlensége univerzálissá válik, ezt erősíti az is, hogy Leah történetét egy külső szemlélő mondja el, nem önmaga.

A második, *vendég* című részben Felix egy napját követhetjük végig, a regény itt is, ahogy több más helyen, Virginia Woolf *Mrs. Dalloway*

---

⁵ Paul RICOEUR, „A narratív azonosság”, ford. SEREGI Tamás, in *Narratív pszichológia*, szerk. LÁSZLÓ János és THOMKA Beáta, Narratívák 5, 15–25 (Budapest: Kijárat Kiadó, 2001), 24.

⁶ SMITH, *NW*, ford. PÉK, 11.

⁷ Uo., 12.

⁸ Uo., 230, 233, 244.

című művét idézi, Felix pedig Septimus megfelelője lehet.⁹ Ebben a részben a fejezetek nem számozottak, hanem postai kódokkal jelöltek, így követhetjük Felix mozgását a városban. Felix – akinek a neve ironikus módon szerencsét jelent – történetének érdekessége az, hogy már előre értesülünk haláláról az első részben, így lehetetlenség úgy olvasni a regény ezen részét, hogy ne gondoljunk előre a tragikus végkifejletre. Felix ebben a részben pozitívan készül új életére, és megpróbálja elvágni az őt régi életéhez kötő utolsó szálakat. Hiába változtat az életén, nagyrészt barátnője, a beszélő nevű Grace – akinek a neve kegyelmet jelent – hatására, mikor London különböző részei közötti utazgatása után visszatér Északnyugat-Londonba, gyilkosság áldozatává válik. Bár csupán Nathan találkozik vele személyesen a főszereplők közül, mindegyikük életére hatást gyakorol a gyilkosság. A beszélő nevekkal teletűzdelt történet egyfajta példabeszédként működik a regényben, megmutatja, hogy hiába próbálja az ember hátrahagyni a múltját, származását, az meghatározza identitását és sorsát, bár szeretne jó útra térni Felix, környezete kegyetlenül megtorolja megváltozott viselkedését.

A regény harmadik és ötödik része, a *házigazda* és az *útban* címet viselő Natalie történetét mondja el. A két barátnő jelenik meg újra az utolsó részben is, így tulajdonképpen Leah és Natalie történetének felvonásai közé ékelődnek be a két férfiról szóló részek.

A *házigazda* című rész a regény leghosszabb része, ebben Natalie identitásának változásait követhetjük végig. A száznolcvanöt rövid, számozott szakasz közül számos Natalie identitásának formálódására reflektál. Maga a tény, hogy Natalie története rövid szakaszokra tördelődik, arra utal, hogy identitása nem mondható el egyetlen narratívában. López-Ropero szerint beszédes, hogy épp az identitás megalkotottságáról szóló fejezet hívja fel leginkább a figyelmet a szöveg megalkotottságára.¹⁰

⁹ A regényt már többen hasonlították a *Mrs. Dalloway*hez, ld.: Lourdes LÓPEZ-ROPERO, „Searching for a »Different Kind of Freedom«: Postcoloniality and Postfeminist Subjecthood in Zadie Smith’s *NW*”, *ATLANTIS* 38, 2. sz. (2016): 123–139, 134–135; Lynn WELLS, „The Right to a Secret: Zadie Smith’s *NW*”, in *Reading Zadie Smith: The First Decade and Beyond*, ed. Philip TEW (London–New Delhi–New York–Sydney: Bloomsbury, 2013), 97–110, 101–106.

¹⁰ LÓPEZ-ROPERO, „Searching...”, 131.

A sokszor csupán pár soros szakaszok narrátora egyes szám harmadik személyű, korlátozott narrátor, aki úgy tűnik, mindent tud Natalie-ról. Ez azt is jelentheti, hogy maga Natalie a narrátor, aki „ő”-ként hivatkozik önmagára, eltávolítva magát saját cselekedeteit – Keisha énjéhez hasonlóan. Néhány helyen a narrátor „te”-ként hivatkozik Natalie-ra, épp úgy, mintha Natalie beszélne önmagához. Így ez a rész akár a Natalie által férjének írt levél is lehet, amelyben a Keisha név alatt élt titkos életről számol be. Ez azt is jelentheti, hogy Natalie meg szeretné határozni önmagát, és ezt csupán úgy teheti meg, ha kívülről nézi magát. Erre azért lehet szükség, mert Natalie újra és újra megkérdőjelezi egy stabil identitás jelenlétét az általa betöltött szerepek mögött:

„Lányjelmez. Nővérjelmez. Anyajelmez. Feleségjelmez. Ügyvédjelmez. Gazdagjelmez. Szegényjelmez. Brit jelmez. Jamaicai jelmez. Mindhez más ruhatár szükséges. Ám amikor ezeken a pózokon töprengett, nem tudta eldönteni, melyik a legautentikusabb vagy a legkevésbé hamis.”¹¹

A regény negyedik részében, az *útban* címűben Natalie Nathannel járja körbe London északnyugati részét, gyermekkorának helyszíneit. A fejezetcímek jelölik az általuk megtett útvonalat, az egyes szám harmadik személyű narráció akkor kezdődik, mikor a két szereplő találkozik, és elválásukkal ér véget a negyedik rész. Kettejük közös éjszakai sétája megmutatja, hogy mennyire összeköti a közös származási hely az embereket annak ellenére, hogy más életet élnek felnőttként, és arra is rámutat, hogy Natalie, bármennyire szeretne, nem képes teljesen elszakadni Északnyugat-Londontól, identitását meghatározza gyermekkori otthona.

A regény utolsó részében, amely az első részhez hasonlóan a *látogatás* címet viseli, Leah-t ismét egy látogató állítja fel a kerti függőágyból,

---

¹¹ SMITH, NW, ford. PÉK, 307; Zadie SMITH, NW (London: Penguin, 2013), 282. A továbbiakban: SMITH, NW. A hivatalos magyar fordításban a „póz” helyén az „attitűd” szó szerepel, azonban ezek nem valamiféle belső beállítódások Natalie számára, hanem önmagától távolinak érzett, eljátszott szerepek, amelynek kifejezésére számomra a „póz” kifejezés megfelelőbbnek tűnik, hiszen jobban megmutatja, hogy csupán a külsőségek által tölti be ezeket a szerepeket, nem érzi őket sajátjának.

de most nem Shar, hanem barátnője, Natalie érkezik. Ez az utolsó rész nincs fejezetekre osztva, csupán törések jelölik a szövegben a témaváltásokat. Mintha a narráció arra reflektálna, hogy Natalie és Leah is szembenézett már saját identitásával, csupán ennek következményeit kell feldolgozniuk, nincs már szükség arra, hogy rövid részekre bontsák történetüket, az egységessé vált identitásukkal együtt. Az egyes szám harmadik személyű narrátor elbeszélésének középpontjában itt Natalie napja áll, aki most is a városban mozog, ám ez nem jelent többé számára problémát, ahogy az sem, hogy meglátogassa barátnőjét gyermekkorának helyszínén.

Interszekcionalitás

Régóta köztudott, hogy az identitás meghatározója többek között az etnikum és a gender. Ám jó ideig külön-külön vizsgálták ezek hatását, pedig ezek összekapcsolódva, gyakran bonyolult kölcsönhatások révén határozzák meg az egyén identitását. 1989-ben Kimberle Crenshaw, egy színes bőrű, feminista szerző létrehozta az interszekcionalitás fogalmát a rassz és a nem kölcsönhatását vizsgálva. Crenshaw szerint „a fekete nőt olykor kirekesztik mind a feminista elméletből, mind az antirasszista politikai diskurzusból”, mivel azok olyan meghatározott tapasztalatokra építenek, amelyek nem egyeznek a színes bőrű nőkével.¹² A gender és a rassz az ő esetükben szorosan összekapcsolódik, „az interszekcionális tapasztalat több, mint a rasszizmus és a szexizmus összessége”, így Crenshaw nem a színes bőrű nők meglévő struktúrákba való integrálását, hanem új keretrendszerek kialakítását sürgeti.¹³ Eredetileg a fogalom Crenshaw nevéhez és a feminista, illetve antirasszista irányzatokhoz kötődik, később azonban más – elsősorban feminista – kutatók is felismerték, hogy míg korábban külön kezelték az identitás részeit, ezek együttesen vizsgálándók (többek között Elizabeth

---

¹² Kimberle CRENSHAW, „Demarginalizing the Intersection of Race and Sex: A Black Feminist Critique of Antidiscrimination Doctrine, Feminist Theory and Antiracist Politics”, *University of Chicago Legal Forum* 4, 1. sz. (1989): 139–167, 140. (Saját fordítás: Sch. A.)

¹³ Uo. (Saját fordítás: Sch. A.)

V. Spelman¹⁴). Bár ez az elmélet alapvetően a társadalmi egyenlőtlenségekkel kapcsolatos, egyidejűleg az identitással kapcsolatban is használják, aminek az az oka, hogy a társadalmi identitás kategóriái épp ezen rendszerek eredményei (rasszizmus, szexizmus, heteroszexizmus, kapitalizmus).¹⁵

Az identitás működés módja a regényben erősen kapcsolódik ehhez az elmélethez, ám a bőrszín, a nem és gender mellett a társadalmi osztály és elsősorban a származási hely is nagyon fontossá válik, amely mintegy megelőlegezi a genderrel, a bőrszínnel és az osztállyal kapcsolatos az identitásra is ható sztereotípiákat.

Etnikum – társadalmi osztály – város – identitás

Beatriz Pérez Zapata szerint az osztállyal, genderrel, etnikummal és szexualitással kapcsolatos domináns diskurzusok elnyomó hatásának összekapcsolódása jelenik meg a regényben.¹⁶ A műben az etnikai identitás valóban szoros kapcsolatban áll a társadalmi osztállyal és a származási hellyel. A felsőbb osztályból, gazdag környékekről származó szereplők számára az etnikai identitás kialakítása, az azzal kapcsolatos sztereotípiákkal való szembenézés nem okoz problémákat, kevésbé vannak ezeknek a kérdéseknek tudatában. Natalie férje, Frank De Angelis angol és olasz származású, színes bőrű férfi. Frank nem törődik az etnikai sztereotípiákkal vagy a rasszizmussal, és sztereotipikus nézetei vannak az északnyugat-londoniakról, Natalie régi ismerőseiről és családjáról is. Nem érdeklik a szociális problémák, és nem érti, hogy mit jelent igazából szegénynek lenni. A regényben úgy tűnik, hogy a színes bőrű származás csak akkor hátráltatja a szereplők társadalmi érvényesülését – s tesz szert ezáltal döntő súlyra identitásuk meghatározásában –, ha alacsony társadalmi osztályhoz, rossz pénzügyi helyzethez kapcsolódik,

---

¹⁴ Elizabeth V. SPELMAN, *Inessential Woman: Problems of Exclusion in Feminist Thought* (Boston: Beacon Press, 1988).

¹⁵ Patrick R. GRANZKA, „The (Intersectional) Self and Society”, in *Intersectionality: A Foundations and Frontiers Reader*, ed. Patrick R. GRANZKA, 67–73 (New York–London: Routledge, 2014), 68.

¹⁶ Beatriz PÉREZ ZAPATA, „’In Drag’: Performativity and Authenticity in Zadie Smith’s *NW*”, *International Studies: Interdisciplinary Political and Cultural Journal* 16, 1. sz. (2014): 83–95, 87.

mely utóbbi pedig London egyes részeihez, főképp Északnyugat-Londonhoz kötődik. Az etnikai hovatartozásnál tehát nagyobb szerepet játszik az identitás alakításában a társadalmi osztály.

Annak ellenére, hogy Keisha gyermekként szembesült a könnyen adódó sztereotípiákkal (szegény, színes bőrű, északnyugat-londoni lány sok gyerekkel, de stabil állás nélkül), a felnőtt ügyvéd Natalie, akire ezek nem illenek, nehezen érti meg a nőket, akikre igen. Ő már nem „úgy él”¹⁷ – ez visszatérő kijelentés a regényben, vagy „Natalie Blake teljesen elfelejtette, milyen szegénynek lenni”.¹⁸ Natalie etnikai identitása problematikus, mert a regényben a felső osztálybeli feketék etnikai identitása nem létezőnek tűnik, úgy kezelik őket, illetve úgy beszélnek róluk, mintha fehérek lennének, és ők is így látják magukat. Ez akkor válik világossá, mikor egy joghallgatóknak szervezett vacsorán Frank egy rasszista kijelentést tesz Natalie-ról: „Nincs idő kikapcsolódni: a nővér az órábér rabszolgája.”¹⁹ Ez a mondat annak ellenére is problematikus, hogy Frank is színes bőrű – ezért is hökkennek meg a körülöttek lévők –, mivel más társadalmi osztályból származnak, és a társadalmi osztály a regényben pontosabban kijelöli a szereplők helyét, és mélyebben meghatározza a lehetőségeiket, mint az etnikai hovatartozás. A regény egy pontján Shar, aki az első *látogatás* című részben pénzt kérve kopogott be Leah-hoz, „kókuszdió”-ként²⁰ hivatkozik Natalie-re – ezt a szleng kifejezést olyan színes bőrű emberekre használják, akik a többiek szerint fehér emberekként viselkednek, élnek (kívül sötét, belül fehér). A kifejezés Leah-nak is eszébe jut, amikor barátnőjét és az ő tökéletes házát és életét figyeli. Natalie esetében az etnikai identitás szorosan összefügg a lakóhellyel és a társadalmi osztállyal, miután felnőttként magasabb társadalmi osztályba kerül, a térben is mozog, gazdag környékre költözik.

---

¹⁷ SMITH, NW, ford. PÉK, 275.

¹⁸ Uo., 304.

¹⁹ Uo., 240.

²⁰ SMITH, NW, 10; SMITH, NW, ford. PÉK, 18. Az angol eredetiben a „coconut” kifejezés szerepel, míg a magyar fordításban a „kókusz”, amely azonban nem vonzza be a „kívül fekete, belül fehér” képet, ahogyan az eredeti angol szleng szó.

Natalie névváltoztatása után elvlasztja északnyugat-londoni énjét, akit Keisha Blake-nek nevez a sikeres ügyvéd, feleség és anya énjétől, Natalie De Angelistól. Az egyetemi éve alatt magyarázat nélkül változtat nevet, de feltételezhetjük, hogy olyan keresztnévet szeretne, amely nem jelöli származását. Miután férjhez megy, egy szexuális partnerek keresésére használt honlapot kezd látogatni. Ezen a honlapon Keisha névvel szerepel, és egy olyan e-mail címet használ, amely utal északnyugat-londoni származására: KeishaNW@gmail.com. Egy olyan alteregót hoz így létre, amely megfelel az északnyugat-londoni, szegény, színes bőrű nő sztereotípiájának, és hasonlít családtagjaira: azt mondja, hogy fodrász, fűvet szív és a szegényebb rétegekre jellemző ruhákat visel. Egyébként családja és az északnyugat-londoni ismerősei felnőttként is Keishának hívják – velük gyakran másképp is viselkedik –, csak a férje, kollégái és barátai nevezik Natalie-nak. Amikor visszamegy Északnyugat-London szegényebb részébe az *útban* című részben, sehoként hivatkozik rá,²¹ egyszerű ruhákat visel, nem visz magával pénzt és megszegi a szabályokat, amelyeket minden más esetben követ. Lynn Wells szerint ekkor Natalie feleség és anya identitását is hátrahagyja.²² Natalie identitásába alteregója csak akkor integrálódik, amikor szembesül azzal, hogy nem hagyta teljesen hátra Északnyugat-Londont, még mindig hatással van identitására ez a körzet, és többé nem akar megfelelni a tökéletes képnek, amelyet felépített magáról, mert ráébred, hogy „a szíve mélyén északnyugat-londoni lány maradt”.²³ Natalie felnőttként megpróbálja elkerülni

²¹ SMITH, NW, ford. PÉK, 325; SMITH, NW, 300. A magyar fordításban Natalie azt válaszolja férje kérdésére, aki arról érdeklődik, hogy hová megy, hogy „[s]ehová”. Az angol eredetiben „[n]owhere” szerepel, amely „sehol”-t vagy ebben az esetben „sehová”-t jelent. A regény címe, az NW rövidítés így nem csupán Északnyugat-London postai kódja, de a „nowhere” rövidítése lehet, a sehol tehát Északnyugat-London szinonimája a regényben. Északnyugat-London (legalábbis az alsóbb osztályok által lakott része) olyan tér, mely el különül a város többi részétől, ahol más szabályok vannak érvényben, és amelyet Natalie felnőtt életéből már kizár.

²² LYNN WELLS, „The Right to a Secret: Zadie Smith’s NW”, in *Reading Zadie Smith: The First Decade and Beyond*, ed. Philip TEW, 97–110 (London–New Delhi–New York–Sydney: Bloomsbury, 2013), 108.

²³ SMITH, NW, 222; SMITH, NW, ford. PÉK, 241. A fordításban ez a mondat így szerepel: „Becsúgya ellenére a szíve mélyén London, NW-i lány

gyermekkorának helyszínét. Bár Északnyugat-Londonban él, ami mutatja a kötődését a helyhez, de a körzet gazdag részében, távol a háztól, amelyben felnőtt. Amikor visszamegy az *útban* című részben, és korábbi életének helyszíneit járja végig Nathannel, belső útra is indul a múltba, elkezd megérteni és elfogadni saját identitását.

Leah ír származású, de így is szembesülnie kell etnikai sztereotípiákkal. Afrokaribi származású nőekkel dolgozik együtt, akik azt éreztetik, hogy Leah színes bőrű férje az ő tulajdonuk lenne. Leah felnőttként nem messze él a szülei házától, ismeri a környéken lakókat, és közöttük él, munkahelyén mégis kívülállónak kezelik bőrszíne és diplomája miatt. Az északnyugat-londoniakkal kapcsolatos sztereotípiák is hatással vannak Leah-ra, ezért érezheti az egyetemi éveket különbözőnek „valódi” életétől. Lynn Wells szerint bizonyos értelemben Leah az alulteljesítő, ambíciók nélküli, immigráns és nem fehér bőrű londoniak sztereotípiáját testesíti meg.²⁴ Sok tekintetben tükörszerű ellentétként működik a két központi karakter, Leah, a fehér bőrű lány, aki a színes bőrűekkel kapcsolatos sztereotípiákba illeszkedik, színes bőrű kollégákkal dolgozik alulfizetett állásban, és ugyanott él, ahol felnőtt, míg Natalie, a színes bőrű lány, aki kitör a sztereotípiákból, sokat dolgozik, és egy másik társadalmi osztályba kerül, ám mindkettőjük életét meghatározza a tér, ahonnan származnak.

Barátság – identitás

Amikor először látjuk Leah-t Natalie-vel, Leah féltékeny barátnője életére, amely szinte túl tökéletesnek tűnik, gyermeknek érzi magát barátnője házában: „Egyik napról a másikra mindenki felnőtt. Amíg ő alakult, mindenki felnőtt és kialakult.”²⁵

Natalie többször Leah-hoz hasonlítja magát a regényben, ez is erősíti azt, hogy ellentétékként szemléljük őket, Natalie minden, ami Leah

---

maradt, nem tudta ignorálni a közeledő krízist.” A „London, NW-i” azonban, mivel a regény magyar kiadásában sehol sincs megadva az NW eredeti jelentése, megnehezítheti a megértést, és nincs is igazán oka annak, hogy miért nem oldják fel a rövidítést ebben az esetben, hiszen itt az NW egyértelműen a körzetet jelöli.

²⁴ WELLS, „The Right...”, 100.

²⁵ SMITH, NW, ford. PÉK, 77–78.

nem, és fordítva, egyetlen közös vonásuk a származásuk, amely azonban minden különbségnél fontosabbnak bizonyul:

„– Nagyon klassz volt látni téged – mondta Leah. – Te vagy az egyetlen, akivel teljesen önmagam lehetek. – A megjegyzéstől Natalie elsírta magát, nem is az érzéstől, hanem attól a félelemtől, hogy a kijelentés fordított esetben szinte értelmetlen lenne, mivel Ms. Blake-nek nincs önálló személyisége, se Leah-val, se senkivel.”²⁶

Natalie létre akarja hozni önmagát, de nem képes egy olyan személyiséget megteremteni, amelyet önmagával azonosnak érezne. Barátsága Leah-val elgondolkodtatja Natalie-t identitásáról, és megkérdőjelezi azt. Natalie identitásáról hibrid identitásként is beszélhetünk, mivel identitását a kultúrák hibriditása határozza meg, az etnikum és az osztály hibriditása. Zapata szerint Keisha éneke is egy álöltözet (*drag*) Natalie számára, és úgy véli, hogy valójában egy személyisége (*self*) sincs Natalie-nek, nemhogy kettő.²⁷ Azonban alighanem közelebb járunk az igazsághoz, ha hibrid identitásról beszélünk, hiszen Natalie sem elengedni nem képes Keisha éneket, sem beépíteni jelenlegi identitásába. Bhabha hibriditásfogalma szerint ez a jelenség a kolonizáció során jön létre, amikor a két kultúra keveredik, továbbá a hibriditás lényegéből adódóan mindig kétértelmű, hiszen két különböző dolgot olvaszt magába, ám teljesen új minőséget hoz létre.²⁸ Natalie egyszerre tartozik az alsóbb társadalmi osztályhoz és a felső középosztályhoz, Északnyugat-Londonhoz és London gazdagabb negyedeihez, színes bőrű nő, de egy hagyományosan fehér, felső középosztálybeli férfiak által uralt világban kell boldogulnia a bíróságon.

Az a jelenség, hogy a barátság meghatározza a szereplők identitását, Cooley tükör-én fogalmához köthető. Cooley elmélete szerint az én „folyamatosan konstituálódik a társadalmi cselekvések kognitív és emoci-

---

²⁶ Uo., 229.

²⁷ PÉREZ ZAPATA, „'In Drag'...”, 93.

²⁸ Homi K. BHABHA, *The Location of Culture* (London–New York: Routledge, 1994), 112.

onális aktusai alapján, továbbá a társadalmi elfogadottságtól függ”.²⁹ Leah identitását részben az határozza meg, hogyan látja őt Natalie, de ez problémát jelent Natalie számára, aki nem tud azonosulni azzal a képpel, amelyet mások, közöttük Leah alakítanak ki róla. Erre az elméletre ismerhetünk rá abban is, hogy az etnikai és nemi sztereotípiák, illetve a hagyományos normák formálják a szereplők identitását.

Összefoglalás

Az *NW* az identitást komplex, folyton változó jelenséggént ábrázolja, amely folyamatosan alakul, és az identitás hibriditása is megjelenik Natalie esetében. A regény narrációja tükrözi a szereplők identitását, és velük együtt változik. A regényben az identitást alapvetően meghatározza a baráti kapcsolat, az etnikum, a társadalmi osztály és a lakóhely. Ezek a tényezők azonban nem különállóan érvényesülnek, hanem szervesen összekapcsolódnak, és hatnak egymásra. Az identitás alakulására a legnagyobb hatást a regényben a származási hely (*NW*) teszi, amely eleve meghatározza a társadalmi osztályt, amely pedig többek között az etnikummal kapcsolatos különféle sztereotípiákat működésbe hozza. Így a város maga, konkrétabban a városrész egy sajátos világgá tűnik fel, amely messze nem csupán lakóhely, hanem meghatározója a benne élők identitásának és sorsának.

Jelen tanulmányban nincs lehetőségem rá, hogy bővebben kifejtsem ezt a kapcsolatot, de jelezni szeretném, hogy regényt társadalmi szemlélete erősen köti a posztmodern utáni próza realizmus felé fordulásához, és az etikai megszólalás felértékelődéséhez. James Wood az *NW* írójának első, *Fehér fogak* című regényével is részletesen foglalkozik *Human, All Too Inhuman* című esszéjében, amelyben létrehozta az azóta már leíró kategóriaként is használt, ám eredetileg rendkívül kritikus hisztérikus realizmus (*hysterical realism*) fogalmat azon kortárs anglofón regényekre, melyeknek egyik fontos jellemzője, hogy a figyelem az egyénről a világ működése felé fordul (ennek alátámasztására egyébként épp Smith egyik

---

²⁹ Peter STACHEL, „Identitás. A kortárs társadalom- és kultúratudományok egy központi fogalmának genezise, inflálódása és problémái”, ford. MESÉS Péter, ERDŐSI Péter, *Regio* 18, 4. sz. (2007): 3–33, 10.

interjújából idéz).³⁰ Ennek megfelelően az *NW* identitásábrázolásai nem csupán egy-egy szereplőre érvényesek, sokkal inkább általánosabb jelenségekre világítanak rá az irodalom eszközeivel.

---

³⁰ James WOOD, „Human, All Too Inhuman”, *The New Republic*, 2000. júl. 24., hozzáférés: 2019. 08. 12., <https://newrepublic.com/article/61361/human-inhuman>.